2026

Verslag van werkzaamheden 2025

Ons inzicht in publiek geld en prestaties van de overheid

Algemene Rekenkamer

Missiedashboard 2025

Controleur geld en prestaties rijksoverheid

Aantal publicaties
61

Oplossingspercentage onvolkomenheden
57% **binnen 3 jaar**

Rechtmatigheid rijksuitgaven
99%

Bijdrage aan verbeteren van de rijksoverheid

Opvolgingspercentage aanbevelingen
73%

Aantal briefings in parlement
24

Aantal kamerstukken waarin de Algemene Rekenkamer wordt genoemd
185

Feedback omgeving

Staten-Generaal: **toegevoegde waarde voor taken parlement**

Feedback departementen **op kwaliteit en relatie**

Bekendheid bij publiek als onafhankelijke controleur van geld
67%

Kwaliteit en onafhankelijkheid

Kwaliteitstoets conform INTOSAI raamwerk

Opvolging aanbevelingen **peer review (92%)**

Aantal onderzoeken per thema

Veiligheid **6**

Gezondheid **3**

Milieu en klimaat **4**

Digitalisering **2**

Aantal onderzoeken per type

Performance audits **47**
Waarvan doelmatigheidsonderzoek **3**

Financial audits **22**

Overig onderzoek **26**

In 2025 hebben wij 95 onderzoeken afgerond, die in 61 publicaties zijn verwerkt. Wij lichten dit verder toe in hoofdstuk 2 en 4 van dit verslag. Onze 61 publicaties bestaan uit onderzoeksrapporten en brieven. Op de volgende 2 bladzijden vindt u een overzicht van onze 30 onderzoeksrapporten uit 2025.

Onderzoeksrapporten in 2025: Performance audits (10) en overige onderzoeken (2)

1. Focus op grenscontroles (ministerie van Asiel en Migratie)
2. Het Rijk in de cloud; Donkere wolken pakken samen (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)
3. Focus op schadevergoedingen voor veteranen (ministerie van Defensie)
4. De derde hoofdtaak van de krijgsmacht; Ondersteuning bij rampenbestrijding, rechtshandhaving en humanitaire hulp (ministerie van Defensie)
5. Verantwoord belasten; Voor een beter belastingbeleid (ministerie van Financiën)
6. Een koud bad voor warmtenetten; Tijd voor bijsturing (ministerie van Klimaat en Groene Groei)
7. Aanleg waterstofnetwerk onder hoge druk; subsidie aanloopverliezen niet doeltreffend (ministerie van Klimaat en Groene Groei)
8. Hoeveel tijd mag het kosten? Administratieve lasten voor leraren in het primair onderwijs (ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap)
9. Fouten bij WIA-uitkeringen: blind voor de signalen, burgers geraakt (ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid)
10. Focus op huisartsentekort (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)
11. Vervolgonderzoek Woningbouwimpuls (ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening)
12. Door de mazen van toezicht en handhaving; Rode draden uit 12,5 jaar onderzoek

Onderzoeksrapporten in 2025: Verantwoordingsonderzoek (18)

1. Verantwoordingsonderzoek 2024; Staat van de rijksverantwoording 2024
2. Verantwoordingsonderzoek 2024; De Koning (I)
3. Verantwoordingsonderzoek 2024; Staten-Generaal (IIA)
4. Verantwoordingsonderzoek 2024; Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van Gouverneurs en de Kiesraad (IIB)
5. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Algemene Zaken (III)
6. Verantwoordingsonderzoek 2024; Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H)
7. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Buitenlandse Zaken (V)
8. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI)
9. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C)
10. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)
11. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX)
12. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieelbegrotingsfonds (K)
13. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J)
14. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) en Nationaal Groeifonds (L)
15. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds(F)
16. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV)
17. Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI)
18. Verantwoordingsonderzoek 2024; Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XCII)

Inhoud

Vooraf 6

Verslag van werkzaamheden 8

1. De Algemene Rekenkamer 8
2. Taak Algemene Rekenkamer 8
3. Interview met Jesse Six Dijkstra en Barbara Kathmann (Het Rijk in de cloud) 11
4. Onderzoeksprogrammering en publicaties 13
5. Dialoog met de omgeving 14
6. Interview met Marieke van der Hoek (Staalslakken) 17
7. Verantwoordingsdag 2025 (21 mei 2025) 19
8. Controlebestel Rijk 20
9. Interview met Floor van Maaren, Elsbeth Zeijlemaker en Robbert Polet (Huisartsentekort) 22
10. Prinsjesdag 2025 (16 september 2025) 25
11. Aandacht voor kwaliteit 25
12. Interview met Linda Meijer-Wassenaar en Bernhard Lenger (Dutch Design Week) 27
13. Samenwerken met andere rekenkamers 29
14. Strategische impulsen en het Missiedashboard 2025 30
15. Onze verantwoording 32

Bijlage 33

Bijlage 1 Onderzoek per minister en rijksbreed onderzoek in 2025 33
Bijlage 2 Overzicht verzoekonderzoeken in 2025 (6) 40
Bijlage 3 Overzicht thematische onderzoeken in 2025 (15) 41
Bijlage 4 Toelichting voortgangsmeter 42
Bijlage 5 Eindnoten 45

Vooraf

Gezamenlijk resultaten boeken die goed zijn voor ons land

De titel hierboven volgt uit het coalitieakkoord. Deze belofte is ons uit het hart gegrepen. De controle op de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van publiek geld zit in ons DNA en staat verankerd in onze (grond)wettelijke opdracht.

Terugkijkend op 2025 is het een understatement om te zeggen dat het een politiek bewogen jaar was. Nadat het kabinet-Schoof voor het zomerreces viel, werd het kabinet demissionair en later 'dubbel demissionair'. De politieke kaarten werden opnieuw geschud in de daarop volgende verkiezingscampagne en kabinetsformatie. Op het moment van schrijven staat het nieuwe kabinet-Jetten bijna op het bordes.

Als Algemene Rekenkamer volgen wij zo'n campagne- en formatietijd altijd met grote belangstelling. Het is namelijk de tijd waarin politici nieuwe doelen stellen en beloftes maken aan Nederlandse burgers en bedrijven over wat ze gaan doen met ons belastinggeld: komend jaar bijna 500 miljard euro. Wij bekijken als onafhankelijk controleur wat er terechtkomt van die beloftes, plannen en doelen van de overheid. Wij kunnen door die lens iets zeggen over hoe het land ervoor staat. Wat gaat goed? Waren de doelen vooraf realistisch? De lessen die daaruit volgen, kunnen kabinet en parlement gebruiken om bij te sturen en bij het maken van nieuwe plannen. In dit verslag van werkzaamheden leest u hoe we dat hebben gedaan in het afgelopen jaar.

Daar sluit het dashboard *Blik op Nederland: Dashboard Doelen en Resultaten*, dat we bij dit verslag van werkzaamheden voor het eerst publiceren, naadloos bij aan. Het geeft in één oogopslag een beeld van waar we staan op een aantal belangrijke brede welvaart- of financieel meetbare doelen die politici tot hun beschikking hebben. En of Nederland op schema loopt om haar afspraken en doelen waar te maken die zijn vastgelegd in meerjarig beleid, wetten en internationale verdragen. Zo kun je zien of die doelen behaald worden of juist niet. Je kunt namelijk alleen bijsturen als je helder voor ogen hebt waar je naartoe wilt en weet wat de feiten zijn. De lange termijn doelen die door het pas aangetreden kabinet-Jetten zijn opgenomen in het coalitieakkoord, zijn in het dashboard *Blik op Nederland: Dashboard Doelen en Resultaten* apart gemarkeerd.

Veiligheid

Een belangrijk thema daarin is bijvoorbeeld veiligheid. In de afgelopen jaren is de geopolitieke situatie onzekerder geworden dan ik ooit eerder heb meegemaakt. Als we naar het oosten kijken duurt de oorlog in Oekraïne nog elke dag voort. Die leidt in Europa tot grootschalige investeringen in defensie, ook in Nederland. Dat extra geld moet ons weerbaarder en veiliger maken. Maar daarbij gaat het ook om hóe je dat geld besteedt. Alleen als de overheid klaar is om het extra geld in goede banen te leiden en er de juiste dingen mee te doen, kan het écht een bijdrage leveren aan onze veiligheid. Daar komen we aanstaande mei in ons verantwoordingsonderzoek uitgebreid op terug. Afgelopen jaar zagen we dat er een wereld te winnen is als het gaat om resultaten op het terrein van veiligheid. Dat zagen we bijvoorbeeld bij onze onderzoeken naar grenscontroles, de beveiliging van militaire objecten, of de afhankelijkheid van Amerikaanse clouddiensten. Ook onze eigen organisatie heeft in 2025 vanwege deze afhankelijkheid het IT-beleid moeten herijken.

Vinger aan de pols

In 2026 zal er veel veranderen voor de Algemene Rekenkamer. We gaan verhuizen, en er zijn nieuwe ontwikkelingen in het controlebestel voor onze organisatie op til. Tegelijkertijd is onze missie onveranderd en willen we koers houden, om publiek geld te controleren en bij te dragen aan het verbeteren van het presteren en functioneren van de rijksoverheid. Daarom monitoren we hoe de ministers onze aanbevelingen uit de rapporten opvolgen. We houden constant de vinger aan de pols als een onderzoek is afgerond. In het missiedashboard, voor in dit verslag, is bijvoorbeeld te zien dat 73% van onze aanbevelingen is opgevolgd. In bijlage 4 zijn enkele voorbeelden te vinden van aanbevelingen die zijn afgerond en aanbevelingen die nog open staan. De mentaliteit van ‘meten is weten’ en ‘weten is leren’ stelt ons in staat om duidelijke en realistische doelen te stellen en te sturen op resultaten voor burgers en bedrijven van Nederland. En we roepen de hele rijksoverheid op om hetzelfde te doen.

Veel leesplezier!

Pieter Duisenberg
President van de Algemene Rekenkamer

Verslag van werkzaamheden

1. De Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer controleert sinds 1814 als Hoog College van Staat of het Rijk geld uitgeeft en beleid uitvoert zoals de bedoeling is. Onze positie als Hoog College van Staat is grondwettelijk verankerd. We zijn een onafhankelijk instituut en dus geen onderdeel van de regering of het parlement. Wij stellen de feiten vast door onderzoek te doen en geven op basis daarvan onafhankelijke oordelen. Zo houden we het parlement en de regering scherp bij het nemen van beslissingen voor de toekomst van het land.

Ons onderzoek vormt de basis voor het invullen van onze missie: bijdragen aan het verbeteren van het functioneren en presteren van de rijksoverheid en de daarmee verbonden organen.

We staan midden in de samenleving en dragen met onze onafhankelijke controle van publieke inkomsten en uitgaven substantieel bij aan een beter presterende en functionerende overheid. We kunnen weliswaar de overheid niet dwingen om te leren, maar wij willen zeker ons steentje bijdragen aan een overheid en een maatschappij waarin leren centraal staat. Door onze onafhankelijke en externe controle op de publieke euro en op resultaten voor burgers en bedrijven kunnen we vertrouwen bieden in ons staatsbestel.

We zijn daarmee een van de pijlers van de democratische rechtsorde. Parlement, burgers en bedrijven herkennen ons daarin.

De organisatie van de Algemene Rekenkamer bestaat uit het college met 3 leden en de ambtelijke organisatie. De secretaris geeft leiding aan de ambtelijke organisatie. Eind 2025 waren er 313 mensen werkzaam bij de Algemene Rekenkamer. Het budget voor 2025 bedroeg € 48,9 miljoen.

2. Taak Algemene Rekenkamer

De taak van de Algemene Rekenkamer is het onderzoeken van de uitgaven en ontvangsten van het Rijk. Wij voeren onze taak uit door onderzoek te doen naar:

- de rechtmatigheid van deze inkomsten en uitgaven (financial audits);
- de doelmatigheid en doeltreffendheid van het overheidsbeleid dat met deze inkomsten en uitgaven wordt uitgevoerd (performance audits).

Financial audits

Onze financial audits richten zich op de vraag of de rijksoverheid in het voorgaande jaar het publiek geld volgens de regels heeft ontvangen, uitgegeven en verantwoord.

Wij controleren de financiële informatie in de jaarverslagen van de ministers, die onder meer bestaat uit de uitgaven en ontvangsten waar de ministers verantwoordelijk voor zijn. Wij geven per jaarverslag oordelen over deze financiële informatie. Vervolgens gaan we na of de informatie in de jaarverslagen van de ministers goed aansluit op de informatie in de rijksrekening. Als we deze controle hebben afgerond, geven wij een verklaring van goedkeuring af bij de rijksrekening en de rijkssaldibalans. In de rijksrekening zijn alle uitgaven, ontvangsten en financiële verplichtingen van het Rijk opgenomen.
In 2025 hebben wij 95 onderzoeken uitgevoerd, waarvan 22 financial audits. Bij het uitvoeren van onze financial audits maken wij in hoge mate gebruik van de controlewerkzaamheden van de Auditdienst Rijk.
In bijlage 1 geven wij een overzicht van alle onderzoeken per minister en een overzicht van de rijksbrede onderzoeken.

Performance audits

Onze performance audits richten zich op de vraag of de doelen van ministers zijn bereikt en of dit op een zo efficiënt mogelijke manier is gebeurd. Met andere woorden: we beoordelen of het gevoerde beleid van ministers de gewenste resultaten heeft opgeleverd en of de rijksoverheid en de daarmee verbonden organen het publieke geld zinnig en zuinig hebben uitgegeven. We kijken daarbij ook naar de uitvoering: zijn de juiste maatregelen ingezet en pasten de gekozen maatregelen bij het doel van het beleid?
Van de 95 in 2025 uitgevoerde onderzoeken, waren er 47 performance audits. In bijlage 1 geven wij een overzicht van alle onderzoeken per minister en een overzicht van de rijksbrede onderzoeken.

Overige onderzoeken

Alle onderzoeken die niet de kenmerken van een financial of performance audit hebben, noemen wij in dit verslag van werkzaamheden overige onderzoeken. Van de 95 in 2025 uitgevoerde onderzoeken waren er 26 overige onderzoeken (waaronder begrotingsbrieven). In bijlage 1 geven wij een overzicht van alle onderzoeken per minister en een overzicht van de rijksbrede onderzoeken.

Onderzoeken op verzoek

Wij bepalen als Algemene Rekenkamer zelf – op basis van risicoanalyses – wat wij onderzoeken en hoe we dat doen. Het parlement en de regering kunnen bij ons een verzoek indienen voor een onderzoek, bijvoorbeeld als ze behoefte hebben aan een onafhankelijk, deskundig oordeel over een bepaald onderwerp. Wij maken vervolgens een eigen afweging over het honoreren van zo'n verzoek. In 2025 hebben wij de resultaten van 6 onderzoeken op verzoek in onze publicaties verwerkt. Een overzicht van publicaties met verzoekonderzoeken is opgenomen in bijlage 2.

Bijzondere projecten

Bijzondere projecten zijn onderzoeken bij onder meer de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) en de controle van de geheime uitgaven. In 2025 hebben wij 5 vertrouwelijke brieven over bijzondere projecten naar de Tweede Kamer gestuurd.

Speciale onderzoeksbevoegdheden

De Algemene Rekenkamer heeft bijzondere wettelijke bevoegdheden om verantwoordingsonderzoek en doelmatigheids-/doeltreffendheidsonderzoek te doen. Zo hebben wij bij alle dienstonderdelen van het Rijk toegang tot goederen, administraties, documenten en andere informatiedragers. Dat is vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2016.

Soms verandert de publieke taakuitvoering van instellingen op afstand van het Rijk. Dat kan gevolgen hebben voor onze controletaak of de controle-bevoegdheden. Om te voorkomen dat hierover onduidelijkheid ontstaat, bepaalt de Comptabiliteitswet 2016 dat ministers overleg moeten voeren met de Algemene Rekenkamer voordat ze dergelijke veranderingen doorvoeren. Ook over voorgenomen wijzigingen van de Comptabiliteitswet en daarop gebaseerde lagere regelgeving moet vooraf overleg met ons plaatsvinden. Correspondentie met ministers over deze overlegprocedure maken wij actief openbaar op onze website.

Jesse Six Dijkstra en Barbara Kathmann
Foto: Michel Mees

3. Interview met Jesse Six Dijkstra en Barbara Kathmann (Het Rijk in de cloud)

“In de technische briefing zat ik met mijn oren te klapperen”

2025 was in veel opzichten het jaar van de digitale soevereiniteit. In januari publiceerde de Algemene Rekenkamer het kritische rapport *Het Rijk in de cloud: donkere wolken pakken samen*. Met dat rapport in de hand joegen Tweede Kamerleden Jesse Six Dijkstra (NSC) en Barbara Kathmann (GroenLinks-PvdA) de verandering aan richting digitale volwassenheid bij de overheid.

We spreken af in het tijdelijke Tweede Kamergebouw, waar Barbara Kathmann na een lange campagne opnieuw haar plek inneemt.
Jesse Six Dijkstra stelde zich niet opnieuw verkiesbaar en zag vervolgens zijn partij NSC verdwijnen uit de Kamer. De twee begroeten elkaar als oude vrienden.

Kathmann: Het is wel weer even wennen, nu Jesse uit de Kamer is. Ik mis hem al. Hij had alleen maar oog op de bal. Dat soort Kamerleden heb je heel hard nodig.
Six Dijkstra: Barbara zat in de oppositie en ik in de coalitie, maar we wilden heel vergelijkbare dingen voor elkaar krijgen en dat wisten we ook van elkaar. Er is een visie op digitalisering die we voor 90 tot 95 procent met elkaar delen.

Wat was jullie eerste reactie toen je gebrieft werd over de bevindingen van de Algemene Rekenkamer?

Six Dijkstra: In de technische briefing zat ik met mijn oren te klapperen. Je loopt toch niet per ongeluk een cloud binnen? Eindelijk werd gekwantificeerd wat wij al aanvoelden: dat heel veel zaken gewoon niet doordacht waren gedaan. Eindelijk lag er een antwoord op vragen als 'hoeveel risico-analyses zijn er gemaakt?', of 'hoeveel overheidspartijen weten überhaupt of ze in een cloud zitten?'.
Kathmann: We waren heel blij met de onderbouwing met cijfers. Wij hebben de capaciteit niet om zo grondig onderzoek te doen als jullie doen. Je weet heel veel dingen wel, je hebt er feeling bij. Maar in harde cijfers krijg je het heel vaak niet. Dat helpt ongelofelijk: meten is weten. Daarom zijn ook rapporten van de Algemene Rekenkamer zo waardevol: ze geven steeds weer stukjes van de puzzel.

Het rapport was zo ongelofelijk duidelijk: er worden nauwelijks risico-analyses gedaan. We weten eigenlijk niet waar onze data staat, of in welke cloud. Het was zo helder dat het onmogelijk genegeerd kon worden.

Het rapport viel, midden januari, in een periode waarin er geopolitiek veel veranderde.

Kathmann: Op dat moment werd Donald Trump geïnaugureerd. Dat zorgde voor extra aandacht van de Kamer. Ook van mensen die normaal iets minder met het onderwerp digitale soevereiniteit hebben. Doordat het rapport en de inauguratie samenvielen, hadden we goede 'body' om dingen voor elkaar te krijgen.
Six Dijkstra: Daarbij geldt, zowel voor het Rekenkamerrapport als voor de initiatiefnota die wij eerder al schreven, dat het ook behulpzaam was dat het geschreven was in een Trumploze context. We konden een probleemanalyse vaststellen die onafhankelijk was van wat er in Amerika gebeurde, maar daarna bevestigde het presidentschap wel de zorgen die we hadden met elkaar.

Gaat het nu de goede kant op met het cloudbeleid?

Kathmann: Er zijn wel stappen gezet, maar niet voldoende. Het denken erover is drastisch veranderd. Dat is al een eerste stap die je niet mag onderschatten. Ministeries gingen voorheen met de cloud om alsof ze een doosje pennen moesten kopen, of nieuw printpapier. Nu ziet men: hier is iets aan de hand en we moeten wat doen. Maar officieel is het cloudbeleid niet aangepast. Soms is dat frustrerend: ik zag bijvoorbeeld dat de Belastingdienst toch weer met een buitenlandse cloudprovider in zee gaat. Maar dat daar nu al onrust over is, en dat er in het kabinet over wordt nagedacht, dat is een enorme verbetering.

4. Onderzoeksprogrammering en publicaties

Om focus aan te brengen in onze onderzoeksprogrammering en daarmee onze herkenbaarheid te vergroten, geven wij bij de onderwerpselectie bijzondere aandacht aan 4 thema's: veiligheid, gezondheid, milieu & klimaat en digitalisering. In 2025 publiceerden wij 15 onderzoeken binnen deze thema's. Een overzicht van deze 15 onderzoeken is opgenomen in bijlage 3. Zodra wij een nieuw onderzoek starten, plaatsen wij hierover een bericht op onze website.

Publicaties

In 2025 hebben wij 95 onderzoeken afgerond. De resultaten van deze onderzoeken zijn opgenomen in 61 publicaties. De 61 publicaties bestaan uit:

- 30 onderzoeksrapporten;
- 29 brieven aan ministers en het parlement met onderzoeksbevindingen;
- 2 andere producten.[1]

In de onderstaande figuur geven wij een verdere onderverdeling van de rapporten en brieven.

Onderverdeling publicaties 2025 (realisatie en planning)

Type publicatie	Aantal (realisatie)*	Aantal (realisatie)*	Aantal (planning)**
Rapporten Verantwoordingsonderzoek	18		
Rapporten performance audit***	10		
Rapporten overig onderzoek	2		
Subtotaal onderzoeksrapporten		**30**	**42**
Begrotingsbrieven	17		
Vertrouwelijke brieven	5		
Overige brieven	7		
Subtotaal brieven aan ministers en parlement met onderzoeksbevindingen		**29**	**23**
Andere producten[2]	2		
Subtotaal andere producten		**2**	**4**
Totaal publicaties 2025	**61**	**61**	**69**

* Database onderzoek Algemene Rekenkamer, stand 22 december 2025.

** Jaarplan Algemene Rekenkamer 2025.

*** Planning 5 doelmatigheidsonderzoeken (van de 10 rapporten met performance audits), realisatie 3 doelmatigheidsonderzoeken.

Er is een aanzienlijk verschil tussen de planning van het aantal onderzoeksrapporten in 2025 (42) en de realisatie (30). Dit komt enerzijds doordat we in 2025 veel minder rapporten over het verantwoordingsonderzoek hebben gepubliceerd omdat we in een aantal gevallen rapportages van verschillende begrotingshoofdstukken hebben samengevoegd. Verder hebben wij bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 2025 een publicatieluwe periode in acht genomen. Daardoor is de geplande publicatie van een aantal onderzoeken doorgeschoven naar 2026.

Aan het begin van dit verslag is een overzicht van alle 30 onderzoeksrapporten opgenomen. In bijlage 1 geven wij een overzicht van alle onderzoeken per minister en een overzicht van de rijksbrede onderzoeken.
In elk rapport verantwoordingsonderzoek (18) zijn meerdere onderzoeken opgenomen (totaal 52). Hierdoor is het totaal aantal onderzoeken (95) groter dan het aantal publicaties (61).

Opvolging aanbevelingen performance audits

Wij inventariseren jaarlijks de opvolging van onze aanbevelingen uit performance audits, waarbij we een periode van 2 jaar na publicatie in acht nemen. Hieruit komt naar voren dat 73% van de aanbevelingen is opgevolgd. In bijlage 4 vindt u hierop een toelichting

5. Dialoog met de omgeving

We vinden het belangrijk om te weten wat de effecten van het overheidsbeleid zijn voor personen, bedrijven en andere (overheids)organisaties. Waar lopen zij tegenaan? Welke ideeën hebben zij, welke vraagstukken houden hen bezig en wat verwachten ze van de Algemene Rekenkamer? Als we hier goed zicht op hebben, kunnen we met ons werk meer toegevoegde waarde leveren. Onze blik naar buiten is niet alleen nuttig om signalen te ontvangen en inzicht te krijgen in de behoeftes van onze doelgroepen. Het doel is ook om de impact van onze onderzoeken te vergroten. Hierna bespreken we de manieren waarop we met doelgroepen contact onderhouden.

Parlement en regering

Wij geven het parlement het hele jaar door informatie die is gebaseerd op gedegen onderzoek. Ook doen wij waar nodig aanbevelingen voor verbetering. In afzonderlijke briefings geven we desgewenst een toelichting op de uitkomsten van onze onderzoeken aan de betrokken commissies in de Eerste en Tweede Kamer en aan de betrokken bewindspersonen. In 2025 hebben wij 24 briefings aan het parlement gegeven. In 2025 hebben we 29 brieven met onderzoeksbevindigen aan ministers en het parlement verstuurd. 22 van deze 29 brieven waren gericht aan de Tweede Kamer. Daarvan gingen 17 brieven over de begroting van 2026 en 5 brieven over speciale projecten.

Hoge Colleges van Staat en kennisinstituten

Wij voeren regelmatig overleg met organisaties die net als de Algemene Rekenkamer behoren tot de Hoge Colleges van Staat, zoals de Raad van State, de Nationale ombudsman en de Eerste en Tweede Kamer. Daarnaast onderhouden we contact met kennisinstituten, onafhankelijke adviesorganen, planbureaus van de rijksoverheid en universiteiten. Daarbij bekijken we of er mogelijkheden zijn om gezamenlijk op te trekken rond bepaalde thema's.

In 2025 hebben wij voor de derde keer de scriptieprijs van de Algemene Rekenkamer uitgereikt. De ingezonden scripties raken aan het werk van de Algemene Rekenkamer. Deelnemers krijgen de kans om de resultaten van hun afstudeeronderzoek te presenteren aan academici, bestuurders en onderzoekers. Zo dragen zij bij aan een lerende overheid.

Burgers en bedrijven

Wij vinden het belangrijk dat burgers en bedrijven weten wat de Algemene Rekenkamer doet en waarvoor zij bij ons terechtkunnen. Ons werk staat immers in dienst van de samenleving.
Daarom maken we onze onderzoeksbevindingen publiek toegankelijk via onze website. Ook geven we uitleg bij onze rapporten in korte video's die we verspreiden via onze website en sociale media. We attenderen geïnteresseerden via sociale media en onze website op nieuw onderzoek of nieuwe vacatures.

Via het mailadres op onze website kunnen burgers en bedrijven signalen doorgeven en suggesties doen voor onderzoek. In 2025 hebben wij gereageerd op 351 e-mails en brieven van burgers en belangenorganisaties. In 2025 hebben wij een speciale briefing voor burgers en een speciale briefing voor ondernemers georganiseerd, waarin we de resultaten van ons verantwoordingsonderzoek hebben gepresenteerd.

We onderhouden contacten met de media en brengen pers- en nieuwsberichten uit om de uitkomsten van ons onderzoek te delen met het publiek en om onze rol en positie toe te lichten. In 2025 brachten wij 57 nieuwsberichten uit.

Verder onderzochten we in 2025 welke onderwerpen en onderzoeksthema's het publiek belangrijk vinden dat wij onderzoeken. 6.704 personen vulden onze enquête in en 36 personen werkten mee in focusgroepen. Uit dit onderzoek kwamen 5 thema's naar voren. Op basis van deze 5 onderwerpen vroegen wij in onze stand tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven aan bezoekers wat zij het meest belangrijk vinden waar wij onderzoek naar doen.

Prioritering 5 onderzoeksthema's voor de Algemene Rekenkamer

Bezoekers op de DDW vinden het meest belangrijk dat wij kijken naar onderwerpen waar...

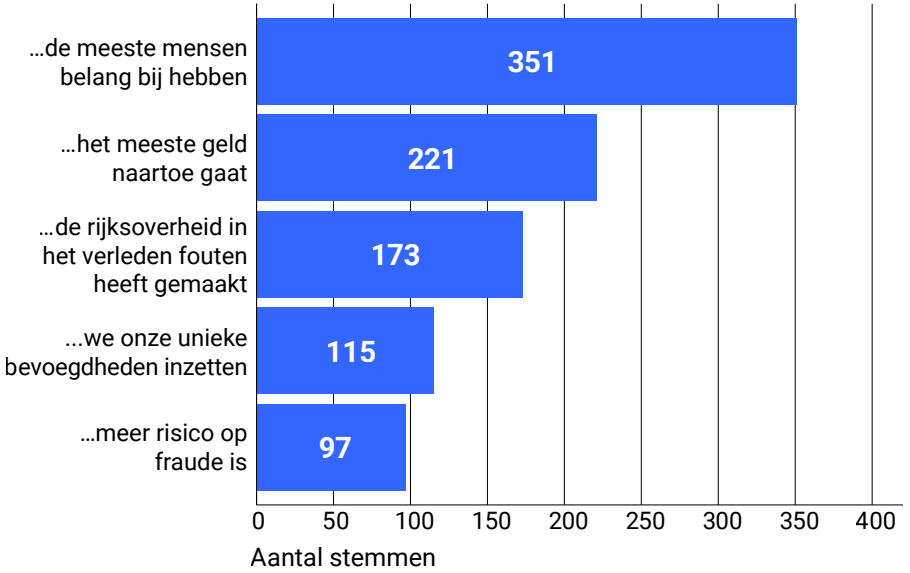

In 2025 heeft de Algemene Rekenkamer onderzoek laten doen naar de bekendheid en het imago van de organisatie. Uit het onderzoek blijkt dat een grote meerderheid van de ondervraagden de Rekenkamer ten minste van naam kent. 67% van de ondervraagden zegt goed of ongeveer te weten wat de Rekenkamer doet. Er is ruime waardering voor de taken en de betrouwbaarheid van de organisatie. Wel is duidelijk dat voor veel ondervraagden niet duidelijk is wat deze taken inhouden, vooral bij jongeren, vrouwen en praktisch opgeleiden. De resultaten van het onderzoek worden verwerkt in een strategisch communicatieplan dat in 2026 wordt vastgesteld.

Ook publiceren wij opinieartikelen. In veel gevallen is het onderwerp van zo'n opinieartikel gebaseerd op een of meer onderzoeken van de Algemene Rekenkamer. Soms verschijnen zulke artikelen op de publicatiedag van het betreffende rapport, soms later. We plaatsen deze extern gepubliceerde teksten ook op onze eigen website. Dat geldt ook voor een aantal toespraken.

Marieke van der Hoek
Foto: Sander Foederer

6. Interview met Marieke van der Hoek (Staalslakken)

“Onze informatie maakte het verschil”

Sommige onderzoeken hebben tijd nodig voordat de impact zichtbaar is. Dat geldt ook voor het onderzoek naar het gebruik van staalslakken als bouwstof. Staalslakken zijn restproducten uit de staalindustrie die worden gebruikt in wegen, dijken en funderingen. Maar deze resten kunnen risico’s opleveren voor bodem, water en uiteindelijk ook voor mens en dier. In mei 2024 publiceerde de Algemene Rekenkamer een kritisch rapport over dit onderwerp. Ruim een jaar later, in de zomer van 2025, kondigde de staatssecretaris een tijdelijke stop op het gebruik van staalslakken af. Onderzoeker Marieke van der Hoek werkte mee aan het onderzoek en vertelt hoe het begon, wat het team ontdekte en wat de tijdelijke stop betekent voor het team.

Wat was de aanleiding van dit onderzoek?

"Er waren meerdere aanleidingen. Ik was net begonnen bij de Rekenkamer, in december 2022. Rond diezelfde tijd stuurde de minister van Infrastructuur en Waterstaat de brief *Water en Bodem Sturend* naar de Tweede Kamer. Daarin stonden principes voor beleid over water en bodem, met gevolgen voor ruimtelijke ordening en wonen. Tegelijkertijd speelde er een incident bij een collega in haar buurt: koeien werden ziek of stierven nadat ze water uit een sloot hadden gedronken. Dat bleek te maken te hebben met verontreinigde stoffen die waren gebruikt in een dijk vlakbij. Daarnaast verschenen meer incidenten in de media. Dat alles zette ons aan het denken: wat is hier precies aan de hand? Moeten we dit verder onderzoeken? Na een eerste verkenning zijn we gestart met het onderzoek."

Wat zijn staalslakken precies en welke risico's zijn er?

"Staalslakken zijn restproducten die overblijven uit de staalindustrie. In feite is het afval, maar het kan soms worden hergebruikt als bouwstof. Dan noem je het een bijproduct. Staalslakken worden al jarenlang gebruikt in wegen, dijken en funderingen. Dat past binnen de circulaire economie. Het probleem is dat ze stoffen kunnen bevatten die schadelijk zijn voor bodem en water. Als ze verkeerd worden toegepast, kunnen deze stoffen zich verspreiden in de bodem. Dat kan gezondheidsrisico's opleveren voor mens en natuur. Bij eerdere incidenten kregen omwonenden bijvoorbeeld oogirritaties en bloedneuzen."

Wat vond je zelf de meest opvallende bevinding?

"We kwamen een rapport uit 1993 tegen waarin deze risico's al werden beschreven. In 2023, dertig jaar later, bestonden dezelfde risico's nog. Ondanks waarschuwingen was er weinig mee gedaan, terwijl het om onze gezondheid gaat. Er was informatie, er waren signalen en er was toezicht en toch bleef het probleem bestaan. Dat vond ik zorgelijk."

Het rapport verscheen in mei 2024 en pas in juli 2025 kwam er een tijdelijke stop. Waarom duurde dat zo lang?

"Na het verschijnen van ons rapport bleef het aanvankelijk vrij stil. We verwachtten ook niet dat er gelijk actie zou volgen. Daarna kwamen opnieuw incidenten met staalslakken in het nieuws en gaf journalistiek onderzoek meer inzicht in de verspreiding van staalslakken door het land. Daar werden Kamervragen over gesteld. De aandacht voor het probleem bleef bestaan. Uiteindelijk nam een nieuwe staatssecretaris het besluit om een tijdelijke stop in te voeren."

Hoe was dat voor het onderzoeksteam?

"Dat was bijzonder. We hebben hard gewerkt aan dit onderzoek en belangrijke informatie toegevoegd aan de discussie over staalslakken. Ons rapport werd genoemd in het besluit van de staatssecretaris. Als je ziet dat ons werk op zo'n hoog niveau tot een besluit leidt, is dat heel waardevol. Het laat ook zien dat het onderzoek van de Algemene Rekenkamer heel serieus wordt genomen."

7. Verantwoordingsdag 2025 (21 mei 2025)

De minister van Financiën biedt op verantwoordingsdag (derde woensdag van mei) de verantwoording over het afgelopen jaar aan de Tweede Kamer aan. Deze verantwoording bestaat uit de jaarverslagen van de ministeries en het Financieel Jaarverslag van het Rijk.

Op Verantwoordingsdag 2025 zijn de verantwoordingsstukken over 2024 openbaar geworden. De president van de Algemene Rekenkamer heeft de resultaten van ons Verantwoordingsonderzoek 2024 (18 rapporten, 30% van onze publicaties in 2025) aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. In ons jaarlijkse verantwoordingsonderzoek:

- controleren wij de rijksrekening, het overzicht van de uitgaven en ontvangsten van het Rijk. Wij geven een oordeel over de rijksrekening in de vorm van een verklaring van goedkeuring bij de rijksrekening en de rijkssaldibalans;[3]
- beoordelen wij de jaarverslagen die de ministers op Verantwoordingsdag aanbieden aan de Staten-Generaal;
- onderzoeken wij de bedrijfsvoering en de beleidsresultaten van de ministeries gedurende het begrotingsjaar.

In 2024 was de rechtmatigheid van ontvangsten en uitgaven op orde; fouten in uitgaven en verplichtingen bleven onder de tolerantiegrens.
Bij het aangaan van (juridische) verplichtingen die in de toekomst tot uitgaven leiden, heeft het Rijk te veel fouten gemaakt. Daar is de tolerantiegrens licht overschreden. Bijna de helft van de rechtmatigheidsfouten in verplichtingen komt door het niet naleven van aanbestedingsregels bij het inkopen van goederen en diensten.

Wij beoordelen als Algemene Rekenkamer of de ministers de zaken goed hebben geregeld op hun departementen. Als er tekortkomingen zijn in de dienstverlening van de rijksoverheid of in de uitvoering van werkzaamheden, spreken we van een onvolkomenheid.

De bedrijfsvoering bij ministeries en uitvoeringsorganisaties vertoont een lichte toename van 36 (2023) naar in totaal 40 (2024) onvolkomenheden. Bij 11 van deze onvolkomenheden gaat het om fouten en onzekerheden bij inkopen door het Rijk. Hier is minstens € 1,6 miljard mee gemoeid op een totaal van € 18 miljard. Dat is een hardnekkig probleem. De Rekenkamer heeft daarom een vereenvoudiging van de inkoopprocessen aanbevolen.

De ministeries Justitie en Veiligheid, Financiën en Defensie kampen met de meeste problemen in de bedrijfsvoering. De Rekenkamer roept ministers op hun basis op orde te brengen en alleen beloftes te doen als het werk ook uitgevoerd kan worden. De ministers van Justitie en Veiligheid, Defensie en Buitenlandse Zaken kampen met ernstige onvolkomenheden, zo oordeelt de Rekenkamer.

Bij het ministerie van Justitie en Veiligheid klopt in minimaal 867 strafzaken de tenaamstelling van verdachten en veroordeelden niet. In die gevallen kan de dader de straf ontlopen en een onschuldige burger onterecht worden veroordeeld. Daarbij gaat het in 141 zaken om bijvoorbeeld ernstige zedendelicten of geweldsmisdrijven. Deze problematiek is al meer dan 10 jaar bekend. Toch heeft dat niet tot oplossingen geleid. Het Rekenkameronderzoek heeft de minister aangezet tot een plan van aanpak.

In 2024 zijn er binnen het verantwoordingsonderzoek op basis van een risicoanalyse 33 performance audits uitgevoerd. De titels van deze onderzoeken zijn opgenomen in bijlage 1. Bij 10 van deze onderzoeken hebben wij een oordeel gegeven. De meeste oordelen (6 van de 10) waren zorgelijk op een schaal van zeer zorgelijk tot goed.

In 4 onderzoeken behalen de ministers hun doelen niet. Het gaat om de volgende ministeries: Koninkrijksrelaties, Justitie en Veiligheid, Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid. We zien dat de resultaten vaak flink achterblijven bij de beloften. Zo slaagt het Openbaar Ministerie er niet in om zijn wettelijke informatieplicht aan slachtoffers volledig na te leven. En vooral de overheid lukt het niet de afspraken over extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking na te komen. Verder zien we in 5 onderzoeken dat het niet aannemelijk is dat ministers de beoogde resultaten behalen, of dat er te weinig informatie is om dit vast te stellen. Dat vinden wij zorgelijk. Het gaat om de ministeries: Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Buitenlandse Zaken/ Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, Infrastructuur en Waterstaat, Economische Zaken en Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De impact van het verantwoordingsonderzoek blijkt uit het volgende citaat uit de brief van de commissie voor de Rijksuitgaven aan de voorzitter van de Tweede Kamer:[4]

"De rapporteurs hebben voor hun werk gebruik kunnen maken van de inzichten van de Algemene Rekenkamer uit het Verantwoordingsonderzoek 2024. De commissie voor de Rijksuitgaven merkt op dat ook tijdens het verantwoordingsdebat meerdere moties zijn ingediend die – onder meer – verwijzen naar dat onderzoek, te weten:

- *een motie over een instructie tot een tabel van de hoofddoelen en hoofdresultaten in het jaarverslag;*[5]
- *een motie over de verantwoordelijkheid voor het rijksinkoopbeleid beleggen bij de minister van BZK;*[6]
- *een motie over een jaarlijks vereenvoudigingsplan;*[7]
- *een motie over een voorstel voor een rodekaartmechanisme voor uitvoeringsorganisaties.*[8]

Die moties zijn op 17 juni aangenomen. De commissie voor de Rijksuitgaven zal de opvolging van deze moties monitoren en in het najaar de betrokken begrotings- en verantwoordingsrapporteurs ook vragen bij hun werkzaamheden aandacht aan die opvolging te besteden."

8. Controlebestel Rijk

Vorig jaar rapporteerden wij dat de Algemene Rekenkamer concludeerde dat een scenario waarin de certificerende taak van de Auditdienst Rijk (ADR) wordt overgebracht naar de Algemene Rekenkamer, het meest conform de internationale standaard van onafhankelijke controle op publiek geld is: het snelst, meest doelmatig, toekomstbestendig en onafhankelijk. Met een snellere en doelmatige oplevering van verantwoordingsrapportages kan het controlebestel beter bijdragen aan de bestuurlijke en politieke leercyclus van begroten en verantwoorden.

Namens de Eerste Kamer is in november 2025 een brief aan de minister van Financiën gestuurd over het controlebestel. Hierin wordt gevraagd om een schriftelijke verkenning van de governance en om transitiestappen die noodzakelijk zijn voor de integratie van de financiële audit in de Algemene Rekenkamer.[9] Met als uitgangspunt het rapport van de commissie-Slootweg[10], zodat integratie bijdraagt aan doelmatigheid, onafhankelijkheid en professionaliteit.

In januari 2026 heeft de Tweede Kamer naar aanleiding van een met algemene stemmen aangenomen motie geconstateerd dat beide Kamers in de door de commissie-Slootweg uitgewerkte samenvoegingsvariant de route zien naar een goede, doelmatige en toekomstbestendige borging van de externe controle. De Tweede Kamer heeft de minister van Financiën gevraagd in overleg met de Algemene Rekenkamer voor de zomer 2026 een transitieplan uit te werken.[11] Dit plan dient een uitwerking te zijn voor de samenvoeging van de certificerende taken van de Auditdienst Rijk bij de Algemene Rekenkamer en een heldere positionering van de Auditdienst Rijk als interne auditor voor de rijksoverheid, met inachtneming van de aandachtspunten aangedragen door de Eerste Kamer.[12]

Floor van Maaren
Foto: Sander Foederer

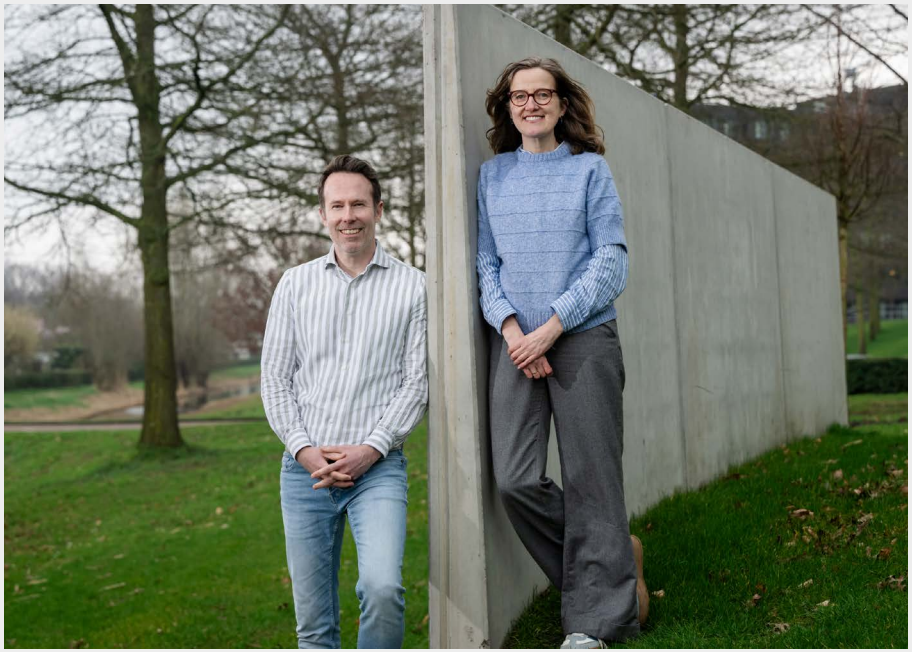

Robbert Polet en Elsbeth Zeijlemaker
Foto: Sander Foederer

9. Interview met Floor van Maaren, Elsbeth Zeijlemaker en Robbert Polet (Huisartsentekort)

“Wel of geen huisartsentekort? Geen simpele vraag”

Is er een huisartsentekort in Nederland? Een vraag die eenvoudig lijkt, maar verrassend lastig te beantwoorden blijkt. Projectleider Floor van Maaren startte eind 2024 een focusonderzoek naar dit onderwerp. Al snel bleek dat het berekenen van een huisartsentekort ingewikkelder was dan gedacht. Floor vertelt over de uitdagingen tijdens dit onderzoek. Elsbeth Zeijlemaker en Robbert Polet zijn beleidsmakers bij de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV). Zij vertellen hoe het rapport is ontvangen en wat het gevolg was.

Burgers ervaren al langer een huisartsentekort. Waarom besloten jullie dit toch te onderzoeken?

Floor: "Het onderwerp stond al langer op onze lijst met focusonderzoeken: kortlopende onderzoeken naar actuele en afgebakende onderwerpen. We brengen feiten in kaart, zonder oordelen of aanbevelingen. In april 2024 schreef de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in een Kamerbrief dat er geen tekort aan huisartsen is, "kijkend naar het aantal huisartsen". Terwijl er uit het veld signalen kwamen over tekorten. Voor ons was het een interessante factcheck-vraag: is er wel of geen huisartsentekort?"

Die vraag beantwoorden bleek niet zo eenvoudig. Waarom was het zo lastig om het tekort vast te stellen?

Floor: "Om te bepalen of er een tekort is, moet je weten hoeveel huisartsen er zouden moeten zijn. Er bestaat alleen geen landelijke norm voor het aantal benodigde huisartsen. De minister hanteert wel de norm dat iedere Nederlander binnen 15 minuten rijden toegang moet hebben tot een huisarts. Schattingen laten zien dat tussen de 45.000 en 194.000 mensen momenteel geen huisarts hebben, bijvoorbeeld na een verhuizing of door sluiting van een praktijk. Daarnaast wil een grote groep een andere huisarts, wat in sommige regio's lastig is door patiëntenstops bij praktijken. Of er een tekort is, hangt natuurlijk ook af van de verhouding tussen vraag en aanbod. Dit wordt beïnvloed door vele factoren, die niet altijd te kwantificeren zijn. Alleen al het aanbod bepalen bleek lastig. Niet iedere BIG-geregistreerde huisarts is momenteel werkzaam als huisarts."

Was het ondanks de uitdagingen leuk om dit onderzoek te doen?

Floor: "Zeker. Huisartsenzorg is voor iedereen relevant. Daarom hebben we ook bij dit rapport veel datafiguren gemaakt om de feiten op een toegankelijke manier te delen. En bijzonder aan dit onderzoek was dat we naast een traditioneel rapport een interactief webrapport publiceerden. Geïnteresseerden kunnen via een kaart direct hun regionale situatie bekijken."

Waren jullie blij met het onderzoek naar het huisartsentekort?

Elsbeth: "Zeker. Het huisartsentekort is een groot probleem. Als brancheverenigingen vragen we hier al jaren aandacht voor. We leggen vaak uit dat er een huisartsentekort is. De conclusie van het

onderzoek onderstreept onze uitspraken. Ik hoor ook van huisartsen dat zij blij zijn met het rapport en de aandacht voor het onderwerp."

Robbert: "Goede data ontbrak altijd, althans elke organisatie ging uit van andere cijfers. Het onderzoek van de Rekenkamer is een onafhankelijk onderzoek met heldere conclusies. Het bracht ons geen nieuwe inzichten, maar onze stakeholders wel. Dat helpt als we met elkaar om de tafel zitten om het huisartsentekort aan te pakken."

Wat heeft het onderzoek teweeggebracht?

Robbert: "Het rapport bracht veel teweeg. Er was veel media-aandacht voor het huisartsentekort en er waren Kamervragen over. Dat was voor ons natuurlijk positief, omdat we dit onderwerp al jaren willen aanpakken."

Elsbeth: "Inmiddels zijn we met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in gesprek over de instroom van nieuwe huisartsen. Er is beleid nodig, dat is de volgende stap. Er is een beweging gaande dus, maar het is lastig te zeggen dat het rapport hiervoor heeft gezorgd. Het helpt wel in de gesprekken."

Het benoemen van een huisartsentekort maakt het huisartsenvak misschien niet populairder. Hoe zit het met het imago?

Elsbeth: "Dat is inderdaad een risico. Als je roept dat er een tekort is, denken veel mensen dat het beroep vast niet leuk is. Toch blijkt uit onderzoeken dat het werkplezier hoog scoort bij huisartsen, ondanks de hoge werkdruk."

Robbert: "Daarnaast zijn we bezig om het vak aantrekkelijker te maken. Huisartsen werken nu bijna allemaal met *Meer Tijd Voor de Patiënt*. Hierdoor zijn zowel de patiënt als de huisarts tevreden. Er is nog werk te doen, maar er zijn verbeteringen zichtbaar."

10. Prinsjesdag 2025 (16 september 2025)

Op de derde dinsdag van september is het Prinsjesdag. Dan spreekt de koning de troonrede uit. Daarin geeft de regering aan hoe het land ervoor staat en wat de belangrijkste plannen zijn voor het komende jaar. Ook biedt de minister van Financiën de Tweede Kamer de Miljoenennota en de rijksbegroting aan. Over de Miljoenennota en de ontwerpbegrotingen gaat het kabinet vervolgens in debat met de Eerste en Tweede Kamer.

Ter ondersteuning van hun budgetrecht stuurt de Algemene Rekenkamer op de vierde dinsdag van september brieven met aandachtspunten bij de ontwerpbegrotingen naar de Tweede Kamer. In deze begrotingsbrieven gaan wij in op 3 thema's: geld, resultaten en risico's (met name voor de uitvoering). De begrotingsbrieven zijn gebaseerd op onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Aangezien begroting en verantwoording elkaars spiegelbeeld zijn, staan deze 3 thema's ook centraal in ons werk bij de verantwoording.

In de begrotingsbrieven maken we de belangrijkste wijzigingen in de begroting van 2026 inzichtelijk. Dit zijn de zogenoemde mutaties. Ook beoordelen wij of de beleidsprioriteiten van het kabinet duidelijke doelstellingen hebben. In onze begrotingsbrieven geven wij daarnaast aan welke voorgenomen evaluaties volgens ons van bijzonder belang zijn en welk deel van het rijksbeleid niet wordt geëvalueerd. Met andere woorden: waar kunnen de Kamerleden op letten of gericht naar vragen? Bij de risico's laten we zien of de minister aandacht schenkt aan de vraag of de voorgenomen uitgaven realistisch en uitvoerbaar zijn en hoe de ministers eventuele risico's beheersen.

Net als in 2024 hebben we een overkoepelende brief opgesteld waarin we de rode draden die uit de afzonderlijke brieven naar voren komen beschrijven. Samenvattend concludeerden wij dat de grootste financiële mutaties goed te volgen zijn, dat de maatschappelijke hoofddoelen van het kabinet te weinig in beeld zijn en dat financiële en beleidsrisico's onvoldoende aandacht krijgen. Ook gingen we dit jaar in de overkoepelende brief voor het eerst in op de ontvangsten. Zo besteedden wij, naast aandacht aan de voorgenomen uitgaven, ook aandacht aan de beleidsmatige en cijfermatige informatie over de belastingen die in de Miljoenennota is opgenomen.

We zetten onze aandacht voor de thema's geld, resultaten en risico's de komende jaren voort, zowel in ons werk voor de begrotingen als voor de verantwoording.

11. Aandacht voor kwaliteit

De kwaliteit van ons onderzoek is cruciaal voor onze reputatie. Daarom besteden wij daar veel aandacht aan. Wij proberen de kwaliteit van ons onderzoekswerk op verschillende manieren te garanderen, te leren van zaken die beter kunnen en waar mogelijk verbetering door te voeren.

Professionaliteit en deskundigheid van onze medewerkers

Onze medewerkers zijn de belangrijkste pijler onder de kwaliteit van ons werk. We investeren daarom in hun professionaliteit en deskundigheid.

We doen dit onder meer door gekwalificeerd en divers personeel te werven, door onze medewerkers met inzet van opleidingen en trainingen verder te professionaliseren en door periodiek met onze medewerkers te spreken over hun functioneren. Daarnaast leggen onze medewerkers bij indiensttreding de ambtseed af. Ook moeten onze medewerkers zich houden aan de Gedragscode Integriteit Rijk.

Kwaliteit van onderzoeksproces en producten

We besteden veel tijd en zorg aan de selectie van onderzoeksonderwerpen, het onderzoeksproces en de producten die daaruit voortkomen. Met verschillende instrumenten zorgen wij ervoor dat onze onderzoeksproducten voldoen aan de kwaliteitscriteria die wij daarvoor hebben vastgesteld. Ook voldoen wij in ons werk zoveel mogelijk aan de internationale principes en standaarden voor rekenkamers.

Leren van interne en externe kwaliteitsevaluaties

We evalueren regelmatig de kwaliteit van ons werk, zowel intern als met hulp van externen. We doen dit, omdat we het belangrijk vinden om te blijven leren en om verbeterpunten voor toekomstige projecten en publicaties in beeld te blijven krijgen.

We ronden bijvoorbeeld onderzoeksprojecten standaard af met een interne evaluatie en nagesprekken met de belangrijkste onderzochte organisaties. Twee keer per jaar analyseren en bespreken we de verbeterpunten die hieruit naar voren komen. Ook volgen en evalueren we de opzet en werking van onderdelen van ons kwaliteitsmanagementsysteem voor het onderzoek. Ook in 2025 hebben we daar lessen uit getrokken, voor onder meer de opzet en de uitvoering van onze onderzoeken. In 2025 zijn we ook gestart met het verwerken van een aantal nieuwe en aangescherpte vereisten uit de herziene internationale standaard voor rekenkamers op het gebied van kwaliteitsmanagement.
We nodigen daarnaast regelmatig op eigen initiatief externe deskundigen en andere nationale rekenkamers uit voor een kritische blik op ons werk. In dit kader laten wij in 2026 weer een selectie van onze publicaties beoordelen door externe deskundigen uit de wetenschap. Zij kijken zowel naar de strategische kwaliteit van ons werk (doen we de goede dingen?) als naar de technische kwaliteit (doen we de dingen goed?).

Linda Meijer-Wassenaar en Bernhard Lenger
Foto: Sander Foederer

12. Interview met Linda Meijer-Wassenaar en Bernhard Lenger (Dutch Design Week)

“De impact van ons werk eindigt niet bij een onderzoeksrapport”

Hoe maak je het werk van de Algemene Rekenkamer zichtbaar voor burgers en bedrijven? Door mensen actief op te zoeken. Daarom stond de Rekenkamer in 2025 voor het eerst met een eigen stand op de Dutch Design Week in Eindhoven. Ontwerpend onderzoeker Linda Meijer-Wassenaar en Bernhard Lenger van designorganisatie Foundation We Are vertellen over deze innovatieve manier om met mensen in gesprek te gaan.

De Dutch Design Week: een bijzondere plek voor de Algemene Rekenkamer. Vertel!

Linda: "We hebben sinds 6 jaar een team van ontwerpend onderzoekers. De Rekenkamer wil zichtbaarder zijn en mensen laten weten wat we doen. Als burgers weten dat wij controleren wat er met hun belastinggeld gebeurt, versterkt dat hun burgerschap. Daarom gaan we naar hen toe, vertellen over ons werk en vragen wat zij belangrijk vinden. Met honderdduizenden bezoekers was de Dutch Design Week dé plek om ons verhaal te delen, ideeën op te halen en feedback te krijgen."
Bernhard: "Ons thema was 'Designing Democracy'. Daar past de Algemene Rekenkamer perfect bij. Een overheid die laat zien hoe publiek geld wordt gecontroleerd, hoort tussen ontwerpers en vernieuwers. Het was een sterke match."

Dat presenteren deden jullie op een innovatieve manier, toch?

Linda: "Zeker. De impact van ons werk stopt niet bij een rapport; het moet ook iets in positieve zin veranderen. Met een ontwerpende aanpak zoeken we interactie via gesprekken, workshops en tools. Zo maken we ons werk bekend en ontstaat er betrokkenheid."
Bernhard: "Een Rijksoverheidsinstelling en design lijken op het eerste gezicht ver uit elkaar te staan. Toch kunnen designers helpen om beleid te innoveren en de afstand tussen overheid en inwoners te verkleinen. Door lef te tonen en buiten de comfortzone te stappen, bereik je burgers beter. Dat doet de Algemene Rekenkamer heel goed."

Wat was er te doen in jullie stand?

Linda: "Ons transparante koffertje, symbool op Verantwoordingsdag, stond centraal. Bezoekers konden onze webapp Ons Geld Ontcijferd bekijken en aan de Rekentafel in gesprek over thema's. Ruim 1.100 mensen stemden op onze stellingen. In 9 dagen hebben we ruim 1.500 mensen gesproken, verzamelden we ruim 160 onderzoeksideeën en deelden we 500 pittige potloden uit, onze giveaway om samen de overheid scherp te houden. Met ruim 30 collega's hebben we 9 dagen de stand bemenst. Heel gaaf om samen te doen."
Bernhard: "De Rekenkamer deed mee aan ons programma tijdens de Dutch Design Week in onze ruimte in Strijp-S. We zagen de Rekenkamer als een waardevolle toevoeging aan onze presentaties over democratie en publieke betrokkenheid."

Hoe waren de reacties van bezoekers?

Linda: "Mensen waren verrast dat wij er waren, maar ze reageerden positief. Ze vinden het belangrijk dat iemand controleert wat er met belastinggeld gebeurt. Andere ontwerpers vonden de Rekentafel als methode interessant en namen bezoekers mee om het te laten zien."
Bernhard: "Ook Pieter Duisenberg, president van de Algemene Rekenkamer, was een dag aanwezig. Bezoekers konden met hem in gesprek en dat zijn juist de verbindingen die we willen leggen met Foundation We Are. Voor de Rekenkamer was het de eerste keer op de Dutch Design Week en dat hebben ze goed gedaan."

En nu?

Linda: "Dit smaakt naar meer. We richten een proces in om signalen uit gesprekken om te zetten in onderzoeksvoorstellen. We gaan opnieuw op pad, ook met de Rekentafel. We updaten de webapp en werken aan nieuwe innovaties. Uiteindelijk moet deze ontwerpende aanpak een vaste werkwijze worden."
Bernhard: "Vergeleken met andere (rijks)overheidsinstellingen loopt de Rekenkamer zeker voorop met deze aanpak. Niet iedereen implementeert design of heeft een eigen designteam. We hopen dat Algemene Rekenkamer volgend jaar weer meedoet en misschien nóg een stapje verder buiten zijn comfortzone durft."

13. Samenwerken met andere rekenkamers

Internationale kennisuitwisseling

Wij zijn in de koepelorganisaties van rekenkamers (INTOSAI en EUROSAI) lid van werkgroepen en werken informeel en flexibel samen met nationale rekenkamers. Een selectie van activiteiten die we in 2025 ondernamen:

- In januari bezocht het college de Britse rekenkamer (National Audit Office) en het Britse parlement. Met dit bezoek wilde het college meer leren over de nieuwe strategie van de Britse rekenkamer en inspiratie opdoen voor de strategie van de Algemene Rekenkamer. Bij het Britse parlement zijn de openbare en besloten vergaderingen van de Public Accounts Committee (vergelijkbaar met de Nederlandse Tweede Kamercommissie voor de Rijksuitgaven) bijgewoond, evenals een gesprek met de Comptroller & Auditor General van de Britse rekenkamer.
- In juni nam een delegatie deel aan een bestuurlijke conferentie van EU SAIs in Polen. Het thema was: security in EU countries. Collegelid Joziasse presenteerde een aantal onderzoeken over fysieke en digitale veiligheid. Tijdens de conferentie legden we contacten met andere rekenkamers voor samenwerking in het onderzoek. Vergelijkbare bezoeken bracht het college in 2025 aan de Franse en Amerikaanse rekenkamer.
- In oktober organiseerde de Algemene Rekenkamer een bijeenkomst voor de rekenkamers van de Joint Strike Fighter (JSF)-landen in Den Haag. Alle rekenkamers van de JSF-landen staan voor dezelfde taak: controleren of de uitgaven voor de vervanging van de F-16 en de aanschaf van de F-35 rechtmatig plaatsvinden. Door samen te werken kunnen de rekenkamers efficiënter onderzoek doen en van elkaars aanpak leren.

Institutionele ontwikkelingssamenwerking

Wij werken samen met nationale rekenkamers in het buitenland aan hun institutionele ontwikkeling. Deze samenwerking is op hun verzoek opgezet en wordt kostendekkend gefinancierd via beschikbare programma's van de Nederlandse overheid. In 2025 ging het om 5 programma's.

Eén van deze 5 programma's is het Sharaka-programma in Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Hierin werken we in regionaal verband samen met de volgende landen: Algerije, Irak, Jordanië, Libië, Marokko, de Palestijnse gebieden en Tunesië. In 2025 hebben we de begeleiding van onderzoek naar de thema's water (SDG 6) en klimaat (SDG 13) afgerond. Daarnaast is in 2025 een samenwerking gestart rond nieuwe thema's, namelijk gezondheidszorg (SDG 3) en sterke instituties/publieke dienstverlening (SDG 16), met digitalisering als overkoepelend focusthema.
In aanvulling op de regionale samenwerking hebben we in 2025 met Algerije, Libië en Marokko op bilateraal niveau kennis gedeeld op een aantal thema's, zoals communicatie, performance audits, integriteit en data-analyse.

Een ander voorbeeld van een institutioneel ontwikkelprogramma is het Kiesgroep Programma in Oost-Europa en de Westelijke Balkan. In het Kiesgroep Programma werken wij samen met de rekenkamers van landen die deel uitmaken van de Nederlandse kiesgroepen bij het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD).
In 2025 hebben we bilateraal de capaciteit van rekenkamers versterkt op het gebied van IT-audits in Moldavië, focus audits in Noord-Macedonië,

kwaliteitscontrole in Roemenië en IT-management in Oekraïne. Regionaal lag de focus op auditkwaliteit met deelname van 7 landen en op het versterken van integriteit via de IntoSAINT (integriteitszelfevaluatie) moderators training.

Figuur 3

In 2024 werd met 20 buitenlandse rekenkamers gewerkt aan versterking van hun instituut

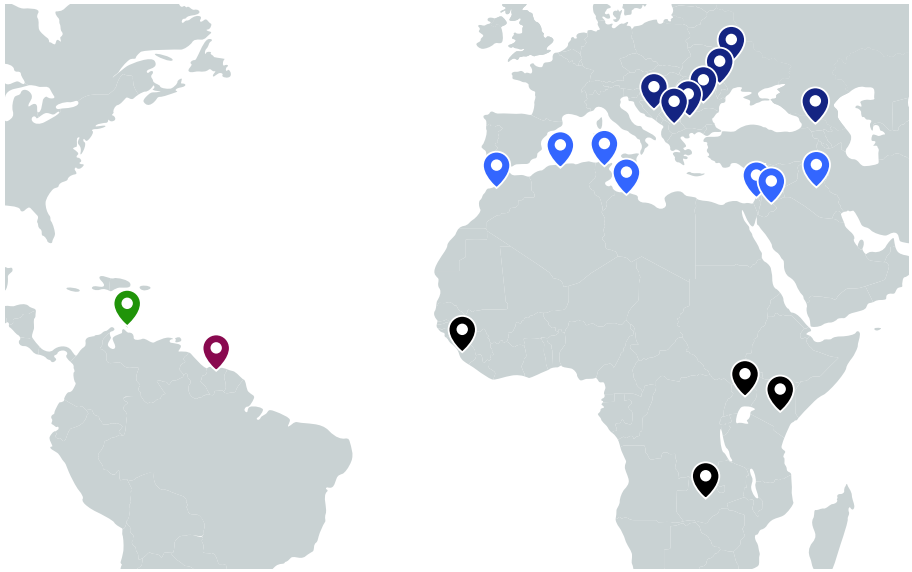

- Sharaka-II-programma
- Anti-witwassenprogramma
- Makandra-programma
- Kiesgroepprogramma
- Samenwerking Aruba

Nederlandse Vereniging van Rekenkamers

De Algemene Rekenkamer is lid van de Vereniging van Rekenkamers (VvR). De VvR biedt een platform voor de Nederlandse rekenkamers en zorgt voor kennisuitwisseling tussen de rekenkamers van gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk (Algemene Rekenkamer). Wij wisselen kennis uit met decentrale rekenkamers want een onafhankelijke, externe controle is een belangrijke pilaar in onze (ook decentrale) democratie.

14. Strategische impulsen en het Missiedashboard 2025

Op basis van onze strategie *Vertrouwen in verantwoording* geven wij tot en met 2028 een viertal impulsen aan onze missie en visie. In de volgende tabel geven wij aan waar wij in dit verslag over deze strategische impulsen hebben gerapporteerd.

Rapportages over de strategische impulsen

Strategische impuls	Verslag van werkzaamheden 2025
Inzicht in het publiek geld	7. Verantwoordingsdag 2025 10. Prinsjesdag 2025
Zicht op de resultaten voor burgers en bedrijven	5. Dialoog met de omgeving 6. Interview Staalslakken 7. Verantwoordingsdag 2025 9. Interview huisartsentekort
Impact op het leren en verbeteren van het presteren van de overheid	3. Interview Het Rijk in de cloud 4. Onderzoeksprogrammering en publicaties 5. Dialoog met de omgeving 6. Interview Staalslakken 9. Interview huisartsentekort
Wendbare en flexibele organisatie	Vooraf

Met behulp van ons missiedashboard volgen wij de resultaten van onze missie. Het Missiedashboard 2025 is voorin dit verslag opgenomen. In de volgende tabel geven wij aan waar wij in dit verslag over de thema's en indicatoren uit het Missiedashboard 2025 hebben gerapporteerd.

Rapportages over het Missiedashboard 2025

Missiedasboard 2025	Verslag van werkzaamheden 2025
Controleren van het geld en de prestaties Rijksoverheid	4. Onderzoeksprogrammering en publicaties (aantal publicaties)
Feedback van de omgeving	Interviews (hoofdstukken 3, 6, 9, 12) 5. Dialoog met de omgeving (imago onderzoek)
Bijdragen aan het verbeteren van de rijksoverheid	4. Onderzoeksprogrammering en aantal publicaties (opvolgingspercentage aanbevelingen) 5. Dialoog met de omgeving (aantal briefings in parlement)
Kwaliteit en onafhankelijkheid	2. Taak van de Algemene Rekenkamer (financial audits en performance audits) 8. Controlebestel Rijk (opvolging peer review) Bijlage 3: Overzicht thematische onderzoeken (verwijzing naar publicaties)

15. Onze verantwoording

Wij doen verslag van onze activiteiten in twee afzonderlijke publicaties. De planning daarvan voor 2026 is als volgt:

- *Verslag van werkzaamheden 2025* (25 maart 2026, deze publicatie);
- *Jaarverslag 2025 Algemene Rekenkamer* (20 mei 2026, als onderdeel van het jaarverslag over de Hoge Colleges van Staat dat de minister van BZK publiceert).

Ook geven wij sinds 2014 volledig inzicht in onze uitgaven (ons grootboek). Wij plaatsen jaarlijks een open databestand (CSV) van het grootboek op onze website. Deze bestanden zijn voor iedereen vrij toegankelijk en herbruikbaar. We willen hiermee de financiële transparantie binnen de rijksoverheid bevorderen.

Wij gaan hieronder eerst in op het Jaarverslag 2025 van de Algemene Rekenkamer en vervolgens op het *Verslag van werkzaamheden 2025*.

Jaarverslag 2025 Algemene Rekenkamer

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het begrotingsbeheer van de Hoge Colleges van Staat, waartoe ook de Algemene Rekenkamer behoort. Op 20 mei 2026 wordt het jaarverslag van de Algemene Rekenkamer (over 2025) als onderdeel van het jaarverslag van begrotingshoofdstuk IIB aangeboden aan het parlement. Tegelijkertijd actualiseren wij op 20 mei de bedrijfsvoerings-informatie over de Algemene Rekenkamer op onze website.

Verslag van werkzaamheden

Op 25 maart hebben wij ons *Verslag van werkzaamheden 2025* gepubliceerd (deze publicatie). Met het uitbrengen van dit verslag voldoen wij aan de wettelijke verplichting om jaarlijks uiterlijk op 1 april een verslag van werk-zaamheden aan te bieden aan de Koning en aan de Staten-Generaal.

De tekst van het *Verslag van werkzaamheden 2025* van de Algemene Rekenkamer is vastgesteld op 20 maart 2025 en op 25 maart 2025 aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer. We hebben dit *Verslag van werkzaamheden 2025* met zorg samengesteld. Uw vragen of suggesties naar aanleiding van dit verslag horen we graag. U kunt een bericht sturen naar: voorlichting@rekenkamer.nl.

Algemene Rekenkamer
Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Bijlage

Bijlage 1 Onderzoek per minister en rijksbreed onderzoek in 2025

Minister van Algemene Zaken

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; De Koning (I) (rapport)]
- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Algemene Zaken (III) (rapport)]

Minister van Asiel en Migratie

Performance audits

- Focus op grenscontroles (rapport)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Performance audits

- Bouw van betaalbare woningen op Bonaire [Verantwoordingsonderzoek 2024; Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H) (rapport)
- Het Rijk in de cloud; Donkere wolken pakken samen (rapport)
- Resultaten verantwoordingsonderzoek AIVD. [Vertrouwelijke brief aan CIVD (Tweede Kamer)]
- Rijksbreed inkopen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B) en Provinciefonds (C) (rapport)]
- Sturing op inhuur bij Logius en SSC-ICT [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]
- Terugblik duurzaamheidsrapportage Rijk [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]
- Totstandkoming informatie renovatie Binnenhof [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]
- Woningen voor ouderen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H) (rapport)]
- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]
- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024. Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) (rapport)]
- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; Staten-Generaal (IIA) (rapport)]
- Onderzoek geheime uitgaven en ontvangsten BZK (vertrouwelijke brief aan de minister van BZK)

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk VII van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Gemeentefonds 2026 (brief aan de Tweede Kamer)
- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties en begrotingshoofdstuk H BES fonds (brief aan de Tweede Kamer)

Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp

Performance audits

- Beleidsevaluaties [Verantwoordingsonderzoek 2024; Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XCII) (rapport]
- Revolverende fondsen DGGF en DTIF [Verantwoordingsonderzoek 2024; Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XCII) (rapport)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XCII) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Buitenlandse Zaken

Performance audits

- Economische diplomatie voor het Nederlandse midden- en kleinbedrijf [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Buitenlandse Zaken (V) (rapport)]
- Subsidie voor Nederland uit de Europese Herstel en Veerkrachtfaciliteit [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Buitenlandse Zaken (V) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Buitenlandse Zaken (V) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk V van het ministerie van Buitenlandse Zaken (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Defensie

Performance audits

- De derde hoofdtaak van de krijgsmacht; Ondersteuning bij rampenbestrijding, rechtshandhaving en humanitaire hulp (rapport)
- Ernstige onvolkomenheid en bezwaar: beveiliging militaire objecten wederom onvoldoende [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) (rapport)]
- Focus op schadevergoedingen voor veteranen (rapport)
- Resultaten verantwoordingsonderzoek MIVD. [Vertrouwelijke brief CIVD (Tweede Kamer)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieel-begrotingsfonds (K) (rapport)]
- Onderzoek geheime uitgaven en ontvangsten Defensie (vertrouwelijke brief aan de minister van Defensie)

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk X en begrotingshoofdstuk K van het ministerie van Defensie (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Economische Zaken

Performance audits

- Schadeherstel en versterking Groningen: voortgang en invoering van Nij Begun [Verantwoordingsfonds 2024; ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) en Nationaal Groeifonds (L) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsfonds 2024; ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) en Nationaal Groeifonds (L) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XIII van het ministerie van Economische Zaken (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Financiën

Performance audits

- Hersteloperatie toeslagen vordert gestaag, aanpak aanvullende schade zorgelijk [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]
- Ramingen individuele maatregelen, uitgaven en ontvangsten moet beter [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)
- Risico's bij gebruik van het algoritme van de Belastingdienst voor het opsporen van carrouselfraude [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]
- Risicomodel Voorspelling problematische terugvordering Algoritme [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]
- Uitvoeringstoetsen goed uitgevoerd [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]

Financial audits

- Geld volgens de regels: goedkeuring, met kanttekening [Verantwoordingsonderzoek 2024; Staat van de rijksverantwoording 2024 (rapport)]
- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk IX van het ministerie van Financiën (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Infrastructuur en Waterstaat

Performance audits

- Drinkwater onder druk; Drinkwaterbesparing: tijd voor resultaten [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XII van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Justitie en Veiligheid

Performance audits

- Bescherming bestaansminimum bij betalingsregelingen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]
- Coördinatie prestaties in de strafrechtketen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]
- Foutieve tenaamstelling veroordeelden [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]
- Uitvoering slachtofferrechten door het Openbaar Ministerie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]
- Uitvoeringstoetsen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)]
- Onderzoek geheime uitgaven en ontvangsten JenV (vertrouwelijke brief aan de minister van JenV)

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk VI van het ministerie van Justitie en Veiligheid (Brief aan de Tweede Kamer)
- Tussentijdse publicatie: Inzicht in kosten per politietaak (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Klimaat en Groene Groei

Performance audits

- Aanleg waterstofnetwerk onder hoge druk; subsidie aanloopverliezen niet doeltreffend (rapport)
- Een koud bad voor warmtenetten; Tijd voor bijsturing van de warmte-transitie (rapport)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsfonds 2024; ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) en Nationaal Groeifonds (L) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XXIII van het ministerie van Klimaat en Groene Groei (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Performance audits

- Beleidsevaluaties [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds (F) (rapport)]
- Landelijke beëindigingsregelingen veehouderij [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds (F) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds (F) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XIV van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (Brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Performance audits

- Hoeveel tijd mag het kosten?; Administratieve lasten voor leraren in het primair onderwijs (rapport)
- Opvolgonderzoek Gelijke kansen in het mbo [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) (rapport)]
- Opvolgonderzoek Masterplan basisvaardigheden [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) (rapport)]

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk VIII van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Performance audits

- Algoritme Risicoscan Verwijtbare Werkloosheid bij UWV [Verantwoordings-onderzoek 2024; ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (rapport)]
- Extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking [Verantwoordings-onderzoek 2024; ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (rapport)]
- Fouten bij WIA-uitkeringen: blind voor de signalen, burgers geraakt (rapport)
- Onderzoek naar Uitvoeringstoetsen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (rapport)]
- Tussenrapportage onderzoek WIA-problematiek bij UWV (brief aan de Tweede Kamer)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XV van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Performance audits

- Focus op huisartsentekort (rapport)
- Risico's aansturing bouw Pallas-reactor [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (rapport)]
- Voorraden tegen medicijntekorten [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (rapport)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XVI van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (brief aan de Tweede Kamer)

Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Performance audits

- Een koud bad voor warmtenetten; Tijd voor bijsturing (rapport)
- Vervolgonderzoek Woningbouwimpuls (rapport)

Financial audits

- Financiële informatie [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII), Gemeentefonds (B), en Provinciefonds (C) (rapport)]

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegroting 2026 begrotingshoofdstuk XXII van het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (brief aan de Tweede Kamer)

Rijksbreed onderzoek

Performance audits

- Inzicht in EU-resultaatfinanciering (brief aan Tweede Kamer)

Ander onderzoek

- Aandachtspunten bij de ontwerpbegrotingen 2026 (brief aan Tweede Kamer)
- Aandachtspunten verkiezingsprogramma's 2025 (brief)
- Actualisatie EU webpagina (website)
- Door de mazen van toezicht en handhaving; Rode draden uit 12,5 jaar onderzoek (rapport)
- Eerste reactie op verzoek Tweede Kamer om onderzoek naar ramingen (motie Van Oostenbruggen) (brief aan de Tweede Kamer)
- Inzicht in kosten overheid MH-17- 2e actualisatie (brief aan Tweede Kamer)
- Personeelskrapte neemt niet af [Verantwoordingsonderzoek 2024; Staat van de rijksverantwoording 2024 (rapport)]
- Peer review Algemene Rekenkamer en verbetering controlebestel (brief aan de Tweede Kamer)
- Verzoek Tweede Kamer over de gevolgen van een verworpen begroting (motie Grinwis c.s.) (brief aan de Tweede Kamer)

De gegevens voor deze bijlage zijn ontleend aan de database onderzoek Algemene Rekenkamer, stand 22 december 2025.

Bijlage 2 Overzicht verzoekonderzoeken in 2025 (6)

- Eerste reactie op verzoek Tweede Kamer om onderzoek naar ramingen (motie Van Oostenbruggen) (brief aan de Tweede Kamer)
- Fouten bij WIA-uitkeringen: blind voor de signalen, burgers geraakt (rapport)
- Inzicht in kosten overheid MH-17- 2e actualisatie (brief aan Tweede Kamer)
- Tussenrapportage onderzoek WIA-problematiek bij UWV (brief aan de Tweede Kamer)
- Uitvoeringstoetsen goed uitgevoerd [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]
- Verzoek Tweede Kamer over de gevolgen van een verworpen begroting (motie Grinwis c.s.) (brief aan de Tweede Kamer)

De gegevens voor deze bijlage zijn ontleend aan de database onderzoek Algemene Rekenkamer, stand 22 december 2025.

Bijlage 3 Overzicht thematische onderzoeken in 2025 (15)

Veiligheid (6)

- De derde hoofdtaak van de krijgsmacht; Ondersteuning bij rampenbestrijding, rechtshandhaving en humanitaire hulp (rapport)
- Coördinatie prestaties in de strafrechtketen [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Justitie en Veiligheid (VI) (rapport)
- Ernstige onvolkomenheid en bezwaar: beveiliging militaire objecten wederom onvoldoende [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Defensie (X) en Defensiematerieel-begrotingsfonds (K) (rapport)]
- Focus op grenscontroles (rapport)
- Focus op schadevergoedingen voor veteranen (rapport)
- Tussentijdse publicatie: Inzicht in kosten per politietaak (brief aan de Tweede Kamer)

Milieu en Klimaat (4)

- Aanleg waterstofnetwerk onder hoge druk; subsidie aanloopverliezen niet doeltreffend (rapport)
- Drinkwater onder druk; Drinkwaterbesparing: tijd voor resultaten [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J) (rapport)]
- Een koud bad voor warmtenetten; Tijd voor bijsturing van de warmtetransitie (rapport)
- Landelijke beëindigingsregelingen veehouderij [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en Diergezondheidsfonds (F) (rapport)]

Gezondheid (3)

- Focus op huisartsentekort (rapport)
- Risico's aansturing bouw Pallas-reactor [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (rapport)]
- Voorraden tegen medicijntekorten [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) (rapport)]

Digitalisering (2)

- Het Rijk in de cloud; Donkere wolken pakken samen (rapport)
- Risicomodel Voorspelling problematische terugvordering Algoritme [Verantwoordingsonderzoek 2024; ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (rapport)]

De gegevens voor deze bijlage zijn ontleend aan de database onderzoek Algemene Rekenkamer, stand 22 december 2025.

Bijlage 4 Toelichting voortgangsmeter

In 2025 monitorde de Algemene Rekenkamer de opvolging van aanbevelingen uit performance audits en VO beleidsonderzoeken tot en met 2023. Uit deze monitoring komt het volgende beeld naar voren.

73% van de aanbevelingen opgevolgd in 2023

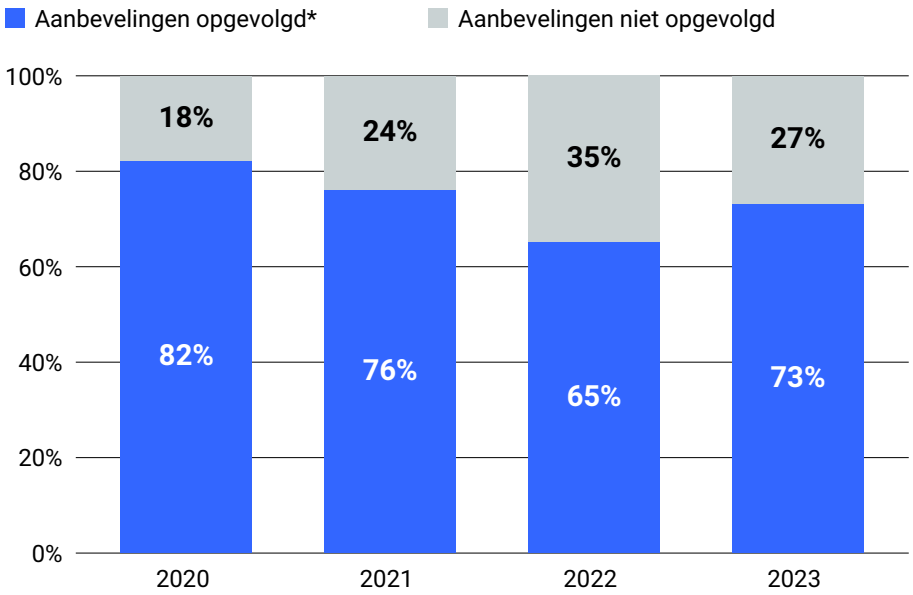

** Een aanbeveling wordt geteld als 'opgevolgd' als er een actie gepland, in uitvoering of afgerond is.*

Hierna geven wij 2 voorbeelden van aanbevelingen die wel zijn opgevolgd en 2 voorbeelden van aanbevelingen die (nog) niet zijn opgevolgd.

Voorbeeld 1

Aanbeveling die is opgevolgd (actie gepland, in uitvoering of afgerond)

Rapport

Digitale identiteit vraagt veel van DigiD en eHerkenning

Aanbeveling

We bevelen de minister van BZK aan te onderzoeken of meer bevoegdheden voor IDO-medewerkers rond het aanvragen van DigiD passen in de doorontwikkeling van de IDO's, zodat burgers beter ondersteund kunnen worden.

Reactie

Op dit moment ben ik bezig met de doorontwikkeling van de IDO's tot Informatiepunten voor publieke dienstverlening. Uiteraard komen de rol en taken van de IDO-medewerkers hierbij aan de orde, ook in het kader van het DigiD-aanvraagproces. In de reactie op uw rapport over IDO's, dat binnenkort zal verschijnen, zal ik hier nader op reageren.

Voorbeeld 2

Aanbeveling die is opgevolgd (actie gepland, in uitvoering of afgerond)

Rapport

Omscholing ICT en techniek; Verantwoordingsonderzoek 2022 ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Aanbeveling

Bij deze (Omscholing naar ICT en techniek) en nieuwe maatregelen, bijvoorbeeld in het kader van het *Actieplan Groene en Digitale banen* (EZK, 2023b), bevelen wij de minister van EZK aan om duidelijk te maken en te onderbouwen wat de doelstellingen zijn en vooral hoe deze kunnen worden behaald.

Reactie

Ik dank u voor uw aanbevelingen die ik ter harte zal nemen in de verdere uitwerking van mijn beleid waaronder het actieplan groene en digitale banen. Daarbij zal ik trachten beter duidelijk te maken en te onderbouwen wat de doelstellingen zijn en hoe deze kunnen worden behaald.

Voorbeeld 3

Aanbeveling die niet is opgevolgd

Rapport

Georganiseerde onmacht

Aanbeveling

Maak duidelijk waar kinderen met een beschermingsmaatregel minimaal op kunnen rekenen. Wij bevelen de bewindspersonen van JenV en VWS aan om in hun rol als medewetgever het initiatief te nemen om in regelgeving vast te leggen waar een kind minimaal op moet kunnen rekenen als deze van de rechter een beschermingsmaatregel opgelegd krijgt. Deze zijn deels af te leiden van de wettelijke normen, veldnormen en richtlijnen die zijn opgesteld voor de jeugdbeschermers.

Reactie

VWS werkt momenteel niet aan een verdere invulling, concretisering of specificatie van waar kinderen met een beschermingsmaatregel minimaal op kunnen rekenen. VWS is dat ook niet van plan. Dat past namelijk niet bij het huidige decentrale stelsel, waarin gemeenten verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Jeugdwet. Er zijn geen plannen om de decentrale inrichting van het stelsel te veranderen maar wel om de wettelijke jeugdhulpplicht van gemeenten verder in te vullen binnen de mogelijkheden van een decentraal stelsel.

Voorbeeld 4

Aanbeveling die niet is opgevolgd

Rapport

Voorbij de dijk

Aanbeveling

De ILT krijgt onder de Omgevingswet, die naar verwachting in 2024 wordt ingevoerd, een breder toezichtsmandaat. De minister kan deze verandering in het toezichtsmandaat aangrijpen om beter zicht te houden op de uitvoering van meerlaagsveiligheid.

Reactie

In de bestuurlijke reactie op het rapport van de AR heeft de minister aangegeven: De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) is toezichthouder voor de primaire keringen (laag 1), die worden beheerd door waterschappen en Rijkswaterstaat. Het toezicht op ruimtelijke plannen (laag 2) en regionale keringen van waterschappen ligt bij decentrale bestuursorganen. Het toezicht op de veiligheidsregio's (laag 3) ligt echter bij de Inspectie Justitie en Veiligheid.
Het is daarom niet passend om het mandaat van de ILT uit te breiden om beter toezicht te houden op de uitvoering van meerlaagsveiligheid, zoals de AR aanbeveelt. Er is geen reden om hierover nu een ander standpunt in te nemen.

Bijlage 5 Eindnoten

1 De twee andere producten zijn een brief over verkiezingsprogramma's en een update van de gegevens op onze EU-webpagina.
2 De twee andere producten zijn een brief over verkiezingsprogramma's en een update van de gegevens op onze EU-webpagina.
3 De rijksrekening is onderdeel van het Financieel Jaarverslag Rijk. Onze verklaring van goedkeuring is opgenomen in het VO-rapport: Resultaten verantwoordingsonderzoek 2024 Staat van de rijksverantwoording 2024.
4 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2024-2025, 36 740, nr. 21. Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Brief van de commissie van de Rijksuitgaven. 4 augustus 2025.
5 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2024-2025, 36 740, nr. 9. Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Motie van het lid van der Lee c.s. 12 juni 2025.
6 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2024-2025, 36 740, nr. 9. Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Motie van het lid Sneller c.s. 12 juni 2025.
7 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2024-2025, 36 740, nr. 16. Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Motie van het lid Grinwis c.s.
8 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2024-2025, 36 740, nr. 19. Financieel Jaarverslag Rijk 2024. Motie van de leden Dassen en van der Lee.
9 Eerste Kamer. Brief 25 november 2025, kenmerk 178941. Betreft: Verzoek met betrekking tot het controlebestel.
10 Check, check, dubbelcheck: één accountantsverklaring bij de jaarverslagen van het Rijk? E.J. Slootweg. Toekomst controlebestel. 6 december 2024.
11 Tweede Kamer. Vergaderjaar 2025-2026, 31 865, nr. 294. Verbetering verantwoording en begroting. Motie van de leden van der Lee en van Berkel. Voorgesteld 14 januari 2026.
12 Eerste Kamer. Brief 25 november 2025, kenmerk 178941. Betreft: Verzoek met betrekking tot het controlebestel.

Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
070 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl